

Wellbeing
Sandra Bundur

Sonja Jovanović

Katarina Cvetković

Ranjive grupe

Respect, NOT Dehumanization

Ljudi afričkog porekla

Bilo da su potomci žrtava transatlantske trgovine robljem ili kao noviji migranti, oni čine neke od najsiromašnijih i najmarginalizovanijih grupa.

Vekovima su ljudi afričkog porekla bili marginalizovani kao deo nasleđa ropstva i kolonijalizma.

Sve je veći konsenzus oko toga da su rasizam i rasna diskriminacija doveli do limitiranja ljudi afričkog porekla u mnogim aspektima javnog života. Oni su pretrpeli isključenost i siromaštvo i često su „nevidljivi“ u zvaničnoj statistici.

Postoji napredak, ali situacija je i dalje loša, u različitoj meri, u mnogim delovima sveta.

Autohtoni narodi - starosedeoci

Više od 476 miliona starosedelačkog stanovništva živi u 90 zemalja širom sveta, što čini 6,2 odsto svetske populacije.

Postoji više od 5.000 različitih grupa autohtonih naroda.

Autohtoni narodi imaju zajednički istorijski kontinuitet sa datim regionom pre kolonizacije i snažnu vezu sa svojim zemljama.

Oni se trude (barem u izvesnoj meri), da održavaju različite društvene, ekonomske i političke sisteme.

Oni imaju različite jezike, kulture, verovanja i sisteme prenosa znanja.

Odlučni su da održe i da nadalje razvijaju svoj identitet i različite institucije i čine nedominantni sektor društva.

Romi, Sinti, nomadski narodi...

Rome čine niz podgrupa, kao što su Sinti, Kale i Gitano, koji žive u nekim evropskim zemljama.

Ranije su bili nomadski narod, a danas uglavnom sedentarni.

Romi su opisani kao „najmnogoljudnija marginalizovana zajednica na svetu“.

Wellbeing
Sandra Bundur

Sonja Jovanović

Katarina Cvetković

Proganjani su stotinama godina, a tokom Drugog svetskog rata stotine hiljada ih je ubio nacistički režim.

Dan sećanja na Holokaust Roma obeležava se svake godine 2. avgusta.

Godine 2020, Fernand de Varennes - UN, je izjavio:

„Prošlo je skoro osam decenija nakon što su nacisti ubili stotine hiljada Roma, koji su prečesto

bili žrtve masakra i drugih teških kršenja ljudskih prava.

Nažalost, mržnja, isključivanje i ocrnjivanje Roma i danas opstaju u mnogim delovima sveta”.

Manjine

Usvojena konsenzusom 1992. godine, svrha Deklaracije Ujedinjenih nacija o manjinama je

promocija i zaštita prava pripadnika nacionalnih ili etničkih, verskih i jezičkih manjina i da kao takva

doprinese političkoj i društvenoj stabilnosti država u kojima manjine žive.

Ne postoji međunarodno usaglašena definicija o tome ko je manjina.

Postojanje manjine je činjenično pitanje i nosi objektivne faktore (kao što je postojanje zajedničke etničke pripadnosti, jezika ili vere) i subjektivne faktore (uključujući da se pojedinci moraju identifikovati kao pripadnici nacionalne ili etničke, verske ili jezičke manjinske grupe).

Migranti

Međunarodna organizacija za migracije definiše migranta kao bilo koju osobu koja se kreće ili se preselila preko međunarodne granice, bez obzira na: pravni status lica, da li je kretanje voljno ili nevoljno, koji su uzroci kretanja i kolika je dužina boravka.

Migranti su najčešće suočeni sa teškom diskriminacijom u pogledu stanovanja, obrazovanja, zdravlja, rada ili socijalne sigurnosti.

Wellbeing
Sandra Bundur

Sonja Jovanović

Katarina Cvetković

Zakoni koji diskriminišu nedržavljanke, zajedno sa programima i politikama koji ne uspevaju da se pozabave njihovim specifičnim potrebama i ranjivostima, često dovode do toga da migranti i njihove porodice ne mogu da pristupe osnovnim uslugama ili da to mogu učiniti samo na nivoima koji ne zadovoljavaju međunarodne standarde ljudskih prava.

Izbeglice, tražioci azila, interno raseljena lica

"Krajem 2020. godine bilo je 82,4 miliona ljudi prisilno raseljenih širom sveta kao rezultat progona, sukoba, nasilja, kršenja ljudskih prava ili događaja koji ozbiljno remete javni red. Takođe, postoje milioni ljudi bez državljanstva, kojima je uskraćeno državljanstvo i pristup osnovnim pravima kao što su obrazovanje, zdravstvena zaštita, zapošljavanje i sloboda kretanja.

Agencija UN za izbeglice definiše izbeglicu kao nekoga ko:

„Zbog osnovanog straha da će biti proganjan zbog rase, vere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj grupi ili političkog mišljenja, nalazi se van zemlje svoje nacionalnosti i nije u mogućnosti da se koristi zaštitom te zemlje; ili koji nema državljanstvo i nalazi se izvan zemlje svog ranijeg boravišta...”

Ljudi koji žive u siromaštvu

"Siromaštvo podrazumeva više od nedostatka prihoda i proizvodnih resursa za obezbeđivanje održivih sredstava za život.

Njegove manifestacije uključuju glad i neuhranjenost, ograničen pristup obrazovanju i drugim osnovnim uslugama, društvenu diskriminaciju i isključenost, kao i nedostatak učešća u donošenju odluka."

"Radnici sa niskim primanjima i njihove porodice češće trpe psihosocijalne stresore, kao što su rizik od gladi i beskućništva, nesigurni i loši životni uslovi, loši sanitarni uslovi, neadekvatne sigurnosne mreže i socijalna podrška. "

Žene

"Rodna ravnopravnost je od suštinskog značaja za postizanje ljudskih prava za sve. Ipak, diskriminatorni zakoni protiv žena i dalje postoje u svakom uglu sveta i donose se novi diskriminatorni zakoni.

U svim pravnim tradicijama mnogi zakoni nastavljaju da institucionalizuju drugorazredni status za žene i devojčice u pogledu nacionalnosti i državljanstva, zdravlja, obrazovanja, bračnih prava, prava na zapošljavanje, roditeljskih prava, nasledstva i imovinskih prava. Ovi oblici diskriminacije žena su nekompatibilni sa osnaživanjem žena. "

Wellbeing
Sandra Bundur

Sonja Jovanović

Katarina Cvetković

"Žene čine većinu najsiromašnijih ljudi na svetu, a broj žena koje žive u ruralnom siromaštvu porastao je za 50% od 1975.

Žene rade dve trećine svetskog radnog vremena i proizvode polovinu svetske hrane, ali zarađuju samo 10% svetskog prihoda i poseduju manje od 1% svetske imovine. Nasilje nad ženama širom sveta i u svim kulturama preovlađuje u nezamislivim razmerama, a pristup žena pravdi često je uparen sa diskriminatornim preprekama – kako u zakonu, tako i u praksi."

Izvor: OHCHR | Combating discrimination against women

Ukrštanje diskriminacije na osnovu rase i pola ima najraširenije efekte. Iako je ovaj presek dugo bio ignorisan,

Četvrta svetska konferencija o ženama 1995. godine, održana u Peking, prepoznala je da se „mnoge žene suočavaju sa dodatnim preprekama za uživanje svojih ljudskih prava zbog faktora kao što su njihova rasa, jezik, etnička pripadnost, kultura, vera, invalidnosti ili socioekonomska klasa ili zato što su pripadnice autohtonih naroda, migrantice, raseljene žene ili izbeglice."

LGBTQI+

"Duboko usađeni homofobični i transfobični stavovi, često u kombinaciji sa nedostatkom adekvatne pravne zaštite od diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta, razotkrivaju mnoge lezbejke, gej, biseksualne, transrodne, queer i interseksualne (LGBTQI) osobe svih uzrasta i svim regionima sveta, i dopuštaju kršenja njihovih ljudskih prava.

LGBTQI+ osobe su diskriminisane na tržištu rada, u školama i bolnicama, maltretirane i odricane od sopstvenih porodica. Često su fizički napadane – premlaćivane, seksualno zlostavljane, mučene i ubijane."

Pored ranjivih grupa koje definišu UN, izdvojicemo dodatno i ranjive grupe kojima je svakako potrebna pomoć šire društvene zajednice.

Deca bez roditeljskog staranja

Dete bez roditeljskog staranja može biti smešteno u hraniteljsku porodicu, odnosno ustanovu socijalne zaštite do sticanja punoletstva, ili do povratka u sopstvenu porodicu, usvojenja, završetka redovnog školovanja, a najkasnije do 26. godine života.

U hraniteljskoj porodici su tokom smeštaja deteta ispunjeni osnovni preduslovi za pripremu za samostalan život, a to su: sticanje životnih i socijalnih veština i obrazovanja.

Wellbeing
Sandra Bundur

Sonja Jovanović

Katarina Cvetković

Za vreme trajanja smeštaja - radi se na potpunom osamostaljivanju deteta, uz podršku hranitelja i stručnog tima Centra.

U praksi osamostaljivanja dece bez roditeljskog staranja - od izuzetnog bi značaja bilo da postoji zakonska regulativa koja bi definisala da deca bez roditeljskog staranja imaju prioritet u zapošljavanju.

Starije osobe

"Svaki stariji građanin u svakoj zajednici je čovek. Upravo kao prema čoveku se prema njemu i treba ophoditi. Stariji imaju ista prava kao i svako od nas. Baš kao što imaju pravo na dobru zdravstvenu zaštitu, oni imaju pravo i na istu onu slobodu koja se daruje mlađim generacijama.

Život postaje manje zabavan kako ljudi stare, bar tako starost većina ljudi doživljava. Starenje se dešava svima - bez obzira na društveni status ili imovinsko stanje. Mnogi stariji ljudi osećaju tugu, bol, dosadu, a bolest, strah od smrti i samoća ih pritiskaju."

U Srbiji se povećava broj domova za stare, a sa razvitkom svesti o potrebi da se starijima pruži dodatna briga i pruži mogućnost da nastave da žive u svom domu, ali da ne budu ugroženi niti da im kvalitet života opadne, više se razvija i sektor pružanja tzv. kućne nege - brige o starima u njihovom sopstvenom domu.

Osobe sa invaliditetom

"Invaliditet je koncept koji se razvija i proizlazi iz interakcije između osobe sa ličnom teškoćom i spoljnih barijera koje sprečavaju njeno puno i efikasno učešće u društvu na jednakim osnovama sa drugima."

Convention on the Rights of Persons with Disabilities

"Cilj Zakona o sprečavanju diskriminacije osoba sa invaliditetom je da:

Zabrani diskriminaciju, istakne neophodnost poštovanja ljudskih prava i dostojanstva osoba sa invaliditetom.

Uključi osobe sa invaliditetom u sve sfere društvenog života na ravnopravnoj osnovi.

Uključi osobe sa invaliditetom u sve procese u kojima se odlučuje o njihovim pravima i obavezama"